

Trendovi u proizvodnji i izvozu jagodasto-bobičastog voća u svetu i iz Srbije

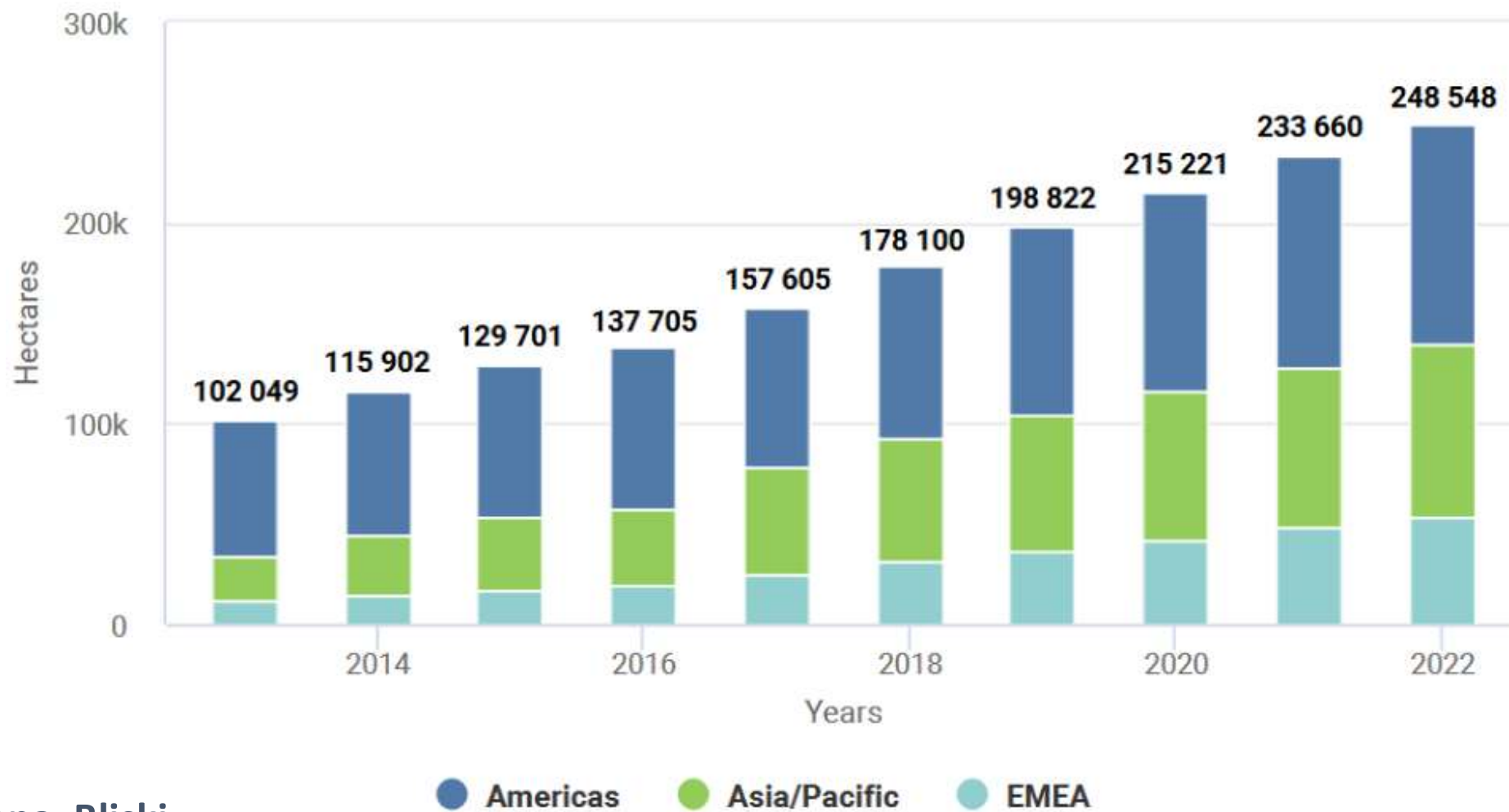

PREGLED

- Svetski trendovi proizvodnje i cene svežih borovnica;
- Pregled konkurentnosti izvoza svežih borovnica iz Srbije;
- Analiza srpskog izvoza svežeg bobičastog voća (vrednosti, količine, prosečne cene, destinacije);
- Najnoviji podaci o izvozu svežeg i smrznutog bobičastog voća (2023, 7 meseci);
- Trendovi izvoza smrznutog bobičastog voća;
- Karakteristike tržišta svežeg voća i povrća u EU i očekivanja kupaca.

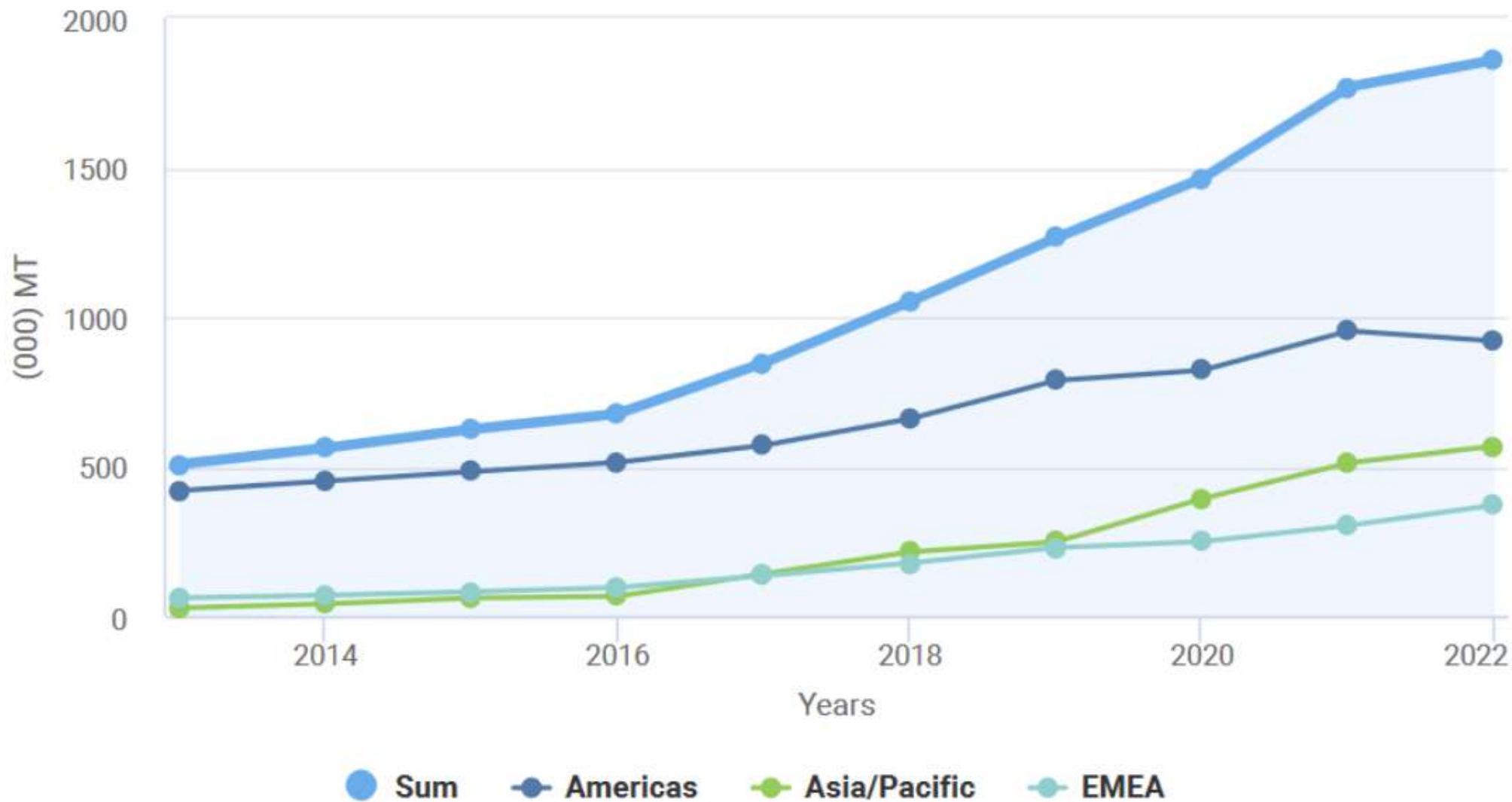
Svetska proizvodnja sveže borovnice, hektari (2014-2022)

EMEA – Evropa, Bliski Istok i Afrika

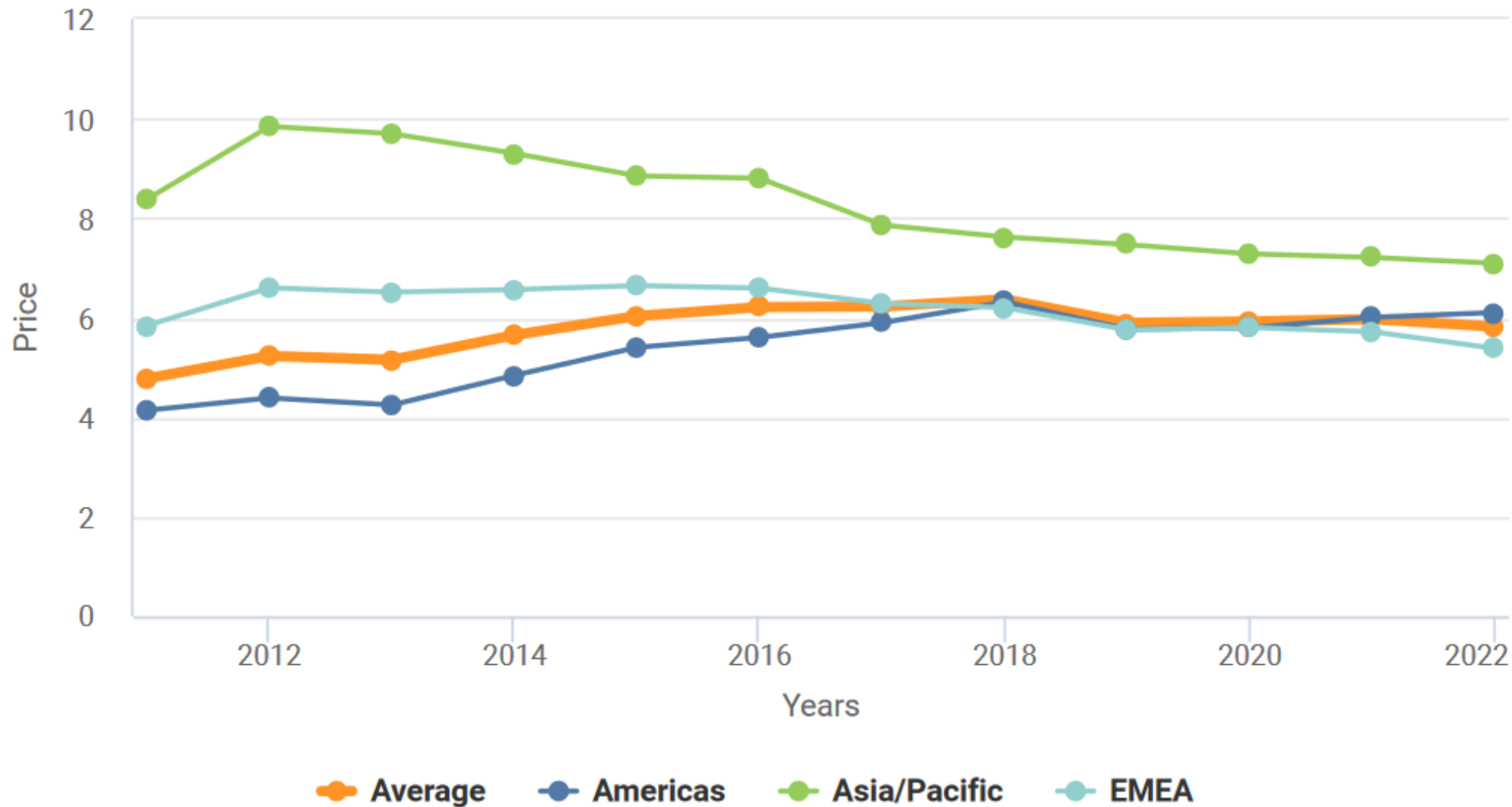
Source: IBO

Svetska proizvodnja sveže borovnice, hektari (2014-2022)

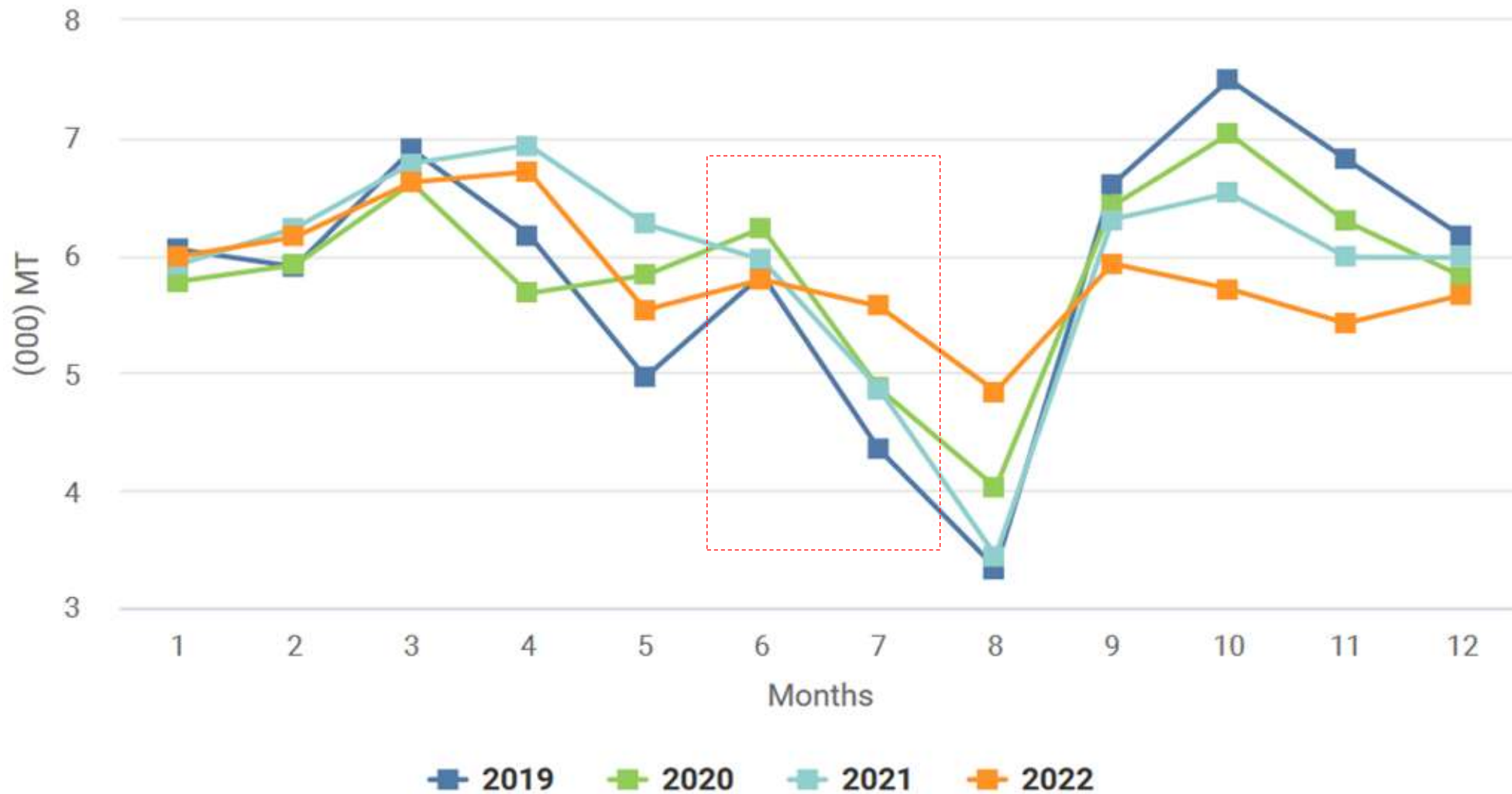
Source: IBO

Globalne uvozne cene sveže borovnice, regionalno, USD/Kg (2012-2022)

Source: IBO

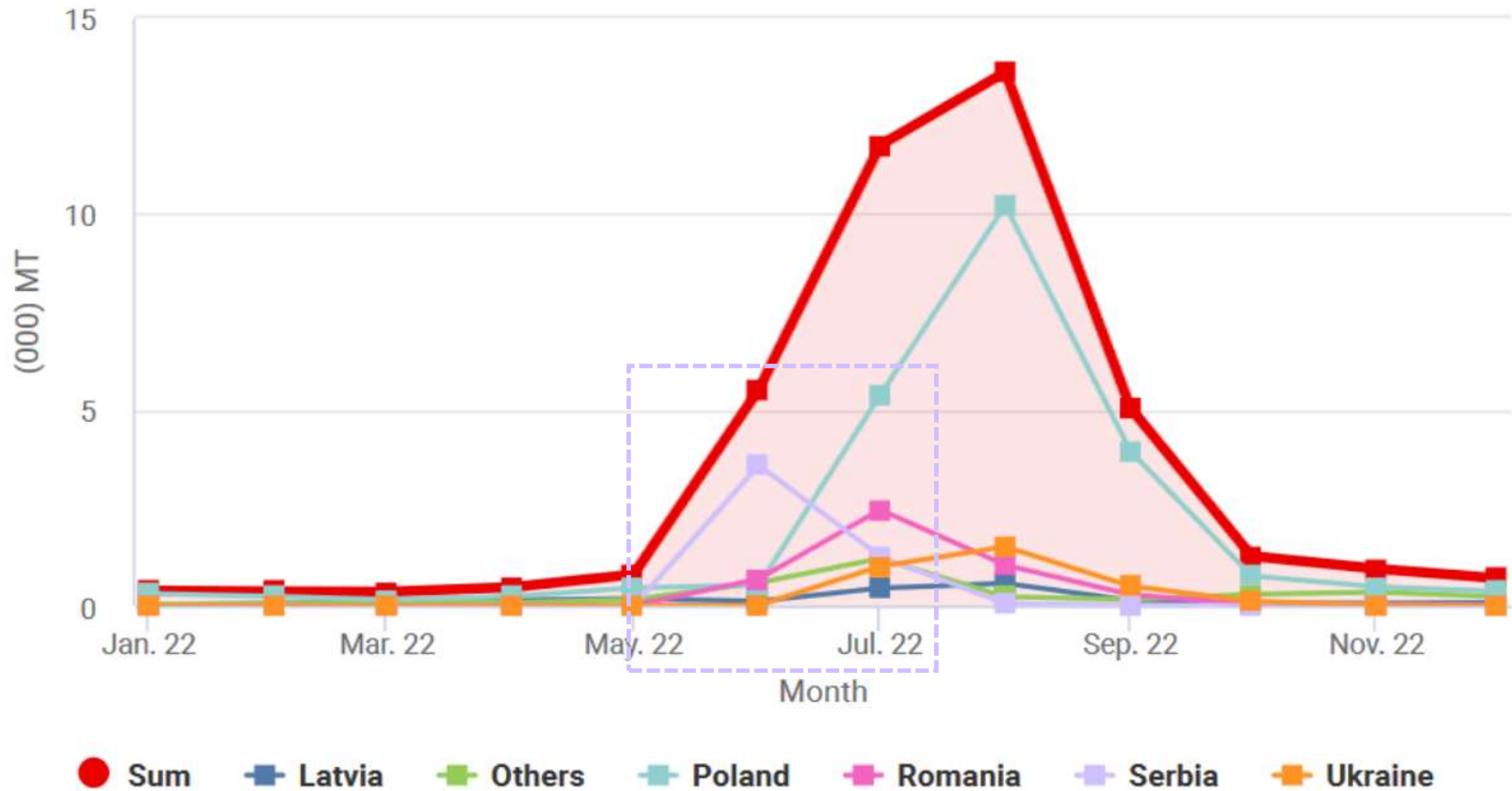
Globalne uvozne cene sveže borovnice sezonski, USD/Kg (2012-2022)

Uvoz svežeg bobičastog voća u svetu po regionima (2022, u milionima EUR)

Region	Vrednost uvoza (mil. EUR)
Ceo svet	12,852
Amerika (severna i južna)	5,905
(od toga SAD)	4,728
EU28 (sa V.Britanijom)	5,325
Azija	1,071
EAEU (Rusija)	192
Okeanija-Australija	24
CEFTA	15
Afrika	15

2022., izvoz sveže borovnice iz Istočne Evrope, sezonski, po zemljama (000 tona)

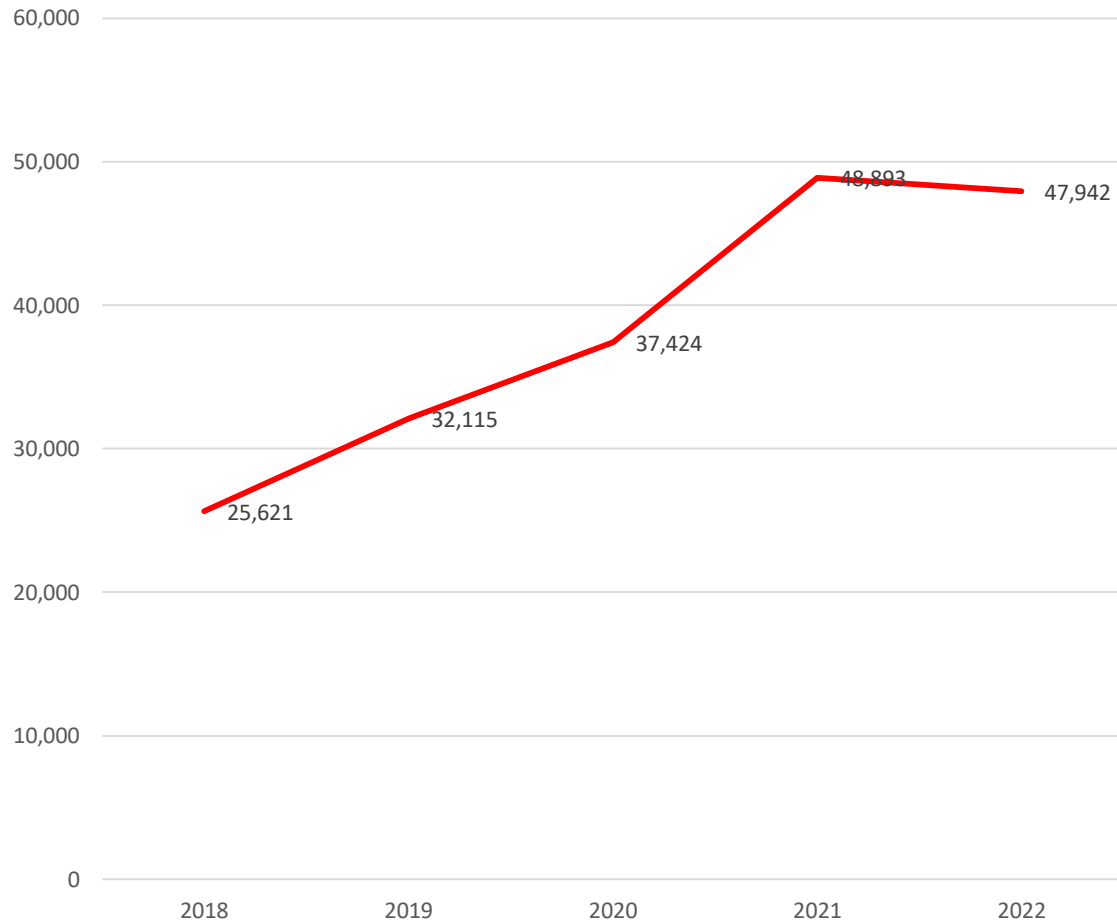
Source: Agronometrics Global Trade Data

Uzgoj borovnice u Istočnoj Evropi po zemljama (ha, 2018-2022)

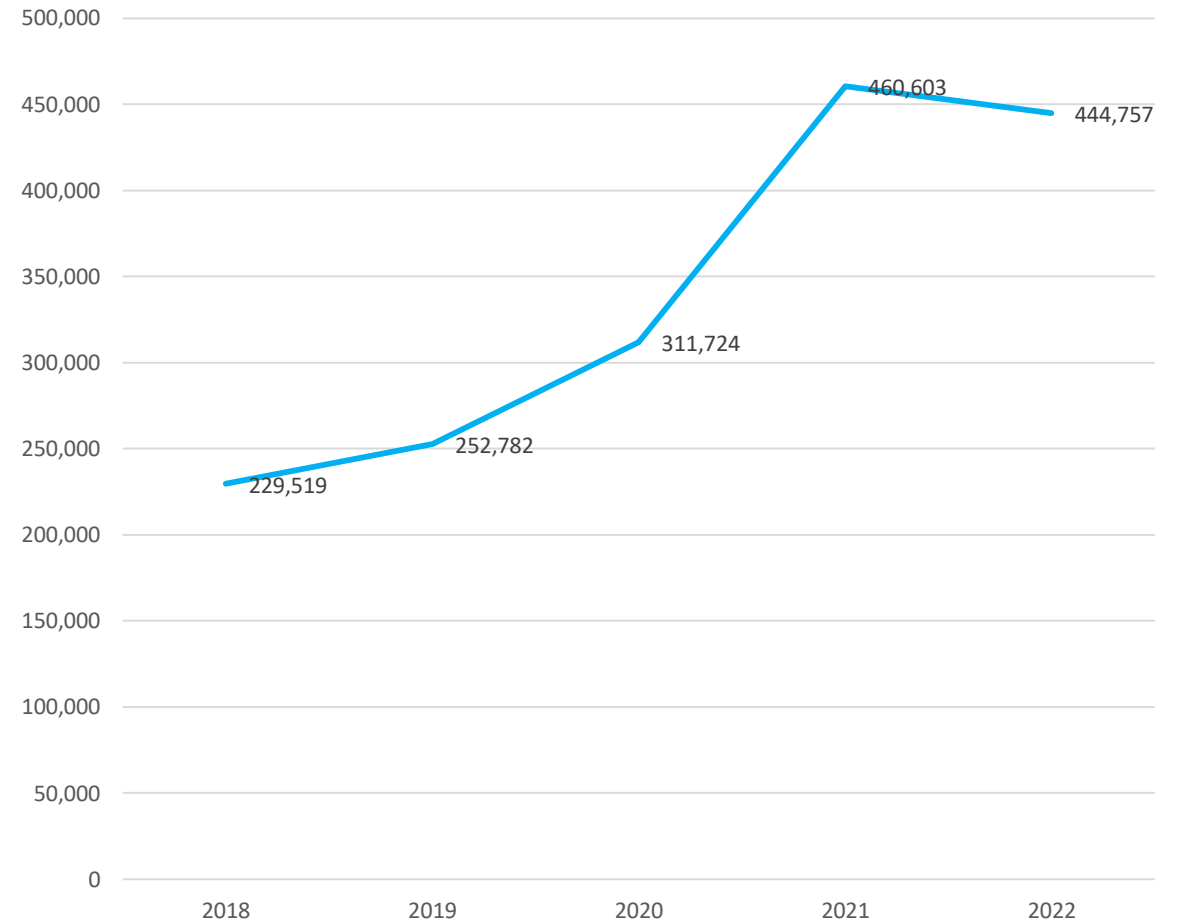
Istočna Evropa	Uzgoj (ha)				
Ukupno, uzgoj (hektara)	2018	2019	2020	2021	2022
Poljska	7,400	8,450	9,500	11,000	11,913
Gruzija	110	405	700	1,500	2,115
Srbija	1,539	1,612	1,800	2,360	3,000
Ukrajina	2,183	3,183	4,383	5,318	5,500
Rumunija	550	1,025	1,500	2,000	2,500
Belorusija	250	270	290	362	400
Bosna i Hercegovina	170	170	170	190	190
Litvanija	170	200	270	300	350
Hrvatska	250	290	360	380	400
Letonija	500	510	500	600	550
Ukupno Istočna Evropa	13,367	16,635	20,268	25,219	28,436

Trendovi izvoza svežeg i smrznutog jagodasto-bobičastog voća iz Srbije

Izvoz svežeg bobičastog voća (000 EUR)

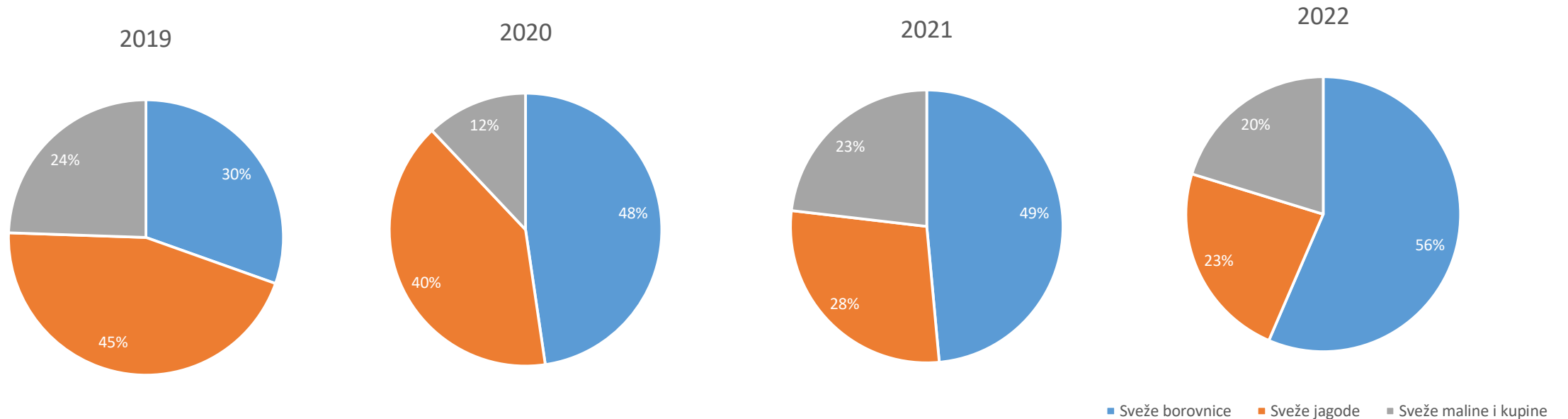
Izvoz smrznutog bobičastog voća (000 EUR)

Struktura srpskog izvoza sveže-smrznuto nije se značajno promenila

	2018	2019	2020	2021	2022
% svežeg u ukupnom izvozu bobičastog voća	10.0%	11.3%	10.7%	9.6%	9.7%

... ali je sveža borovnica značajno porasla u odnosu na sveže jagode

Destinacije srpskog izvoza svežeg bobičastog voća, količine i prosečne cene (hiljade EUR)

Izvoz svežeg bobičastog voća	2018	2019	2020	2021	2022	Tona (2022)	EUR/kg (2022)
Rusija	18,082	17,698	19,709	15,669	19,456	6,737	€ 2.89
Holandija	1,422	5,712	8,520	13,656	8,437	1,595	€ 5.29
Austrija	2,114	3,332	788	5,035	6,432	1,863	€ 3.45
Nemacka	1,274	2,932	3,218	5,434	3,986	898	€ 4.44
Poljska	710	656	2,018	2,600	2,818	670	€ 4.21
Italija	728	749	1,009	2,662	2,440	608	€ 4.01
Velika Britanija	0	434	672	1,682	1,921	374	€ 5.14
UKUPNO	25,621	32,115	37,424	48,893	47,942	13,329	€ 3.60

Analiza srpskog izvoza sveže borovnice u 2022.

Izvoz sveže borovnice 2022	'000 EUR	Učešće (%)	Tona	EUR/kg	Rast % (2018-22)
Ruska Federacija	8,552	31.6%	1,438 €	5.95	29%
Holandija	8,435	31.2%	1,595 €	5.29	52%
Nemačka	3,521	13.0%	653 €	5.39	347%
Poljska	2,486	9.2%	509 €	4.88	
Ujedinjeno Kraljevstvo	1,921	7.1%	374 €	5.14	
Belgija	557	2.1%	98 €	5.68	
Norveška	293	1.1%	35 €	8.37	
Austrija	255	0.9%	38 €	6.71	
Španija	233	0.9%	40 €	5.83	
UKUPNO	27,070	100.0%	4,920 €	5.50	57%

Analiza srpskog izvoza sveže jagode u 2022.

Izvoz sveže jagode 2022	'000 EUR	Učešće (%)	Tona	EUR/kg	Rast % (2018-22)
Rusija	10,300	92%	5,093	€ 2.02	-10%
Poljska	323	3%	159	€ 2.03	-12%
Hrvatska	173	2%	75	€ 2.31	107%
Crna Gora	138	1%	79	€ 1.75	3%
UKUPNO	11,145	100%	5,505	€ 2.02	-9%

Analiza srpskog izvoza sveže maline u 2022.

Izvoz sveže maline 2022	'000 EUR	Učešće (%)	Tona	EUR/kg	Rast % (2018-22)
Austrija	6,099	63%	1,801	€ 3.39	26%
Italija	2,382	25%	600	€ 3.97	43%
Rusija	593	6%	200	€ 2.97	-16%
Nemačka	465	5%	245	€ 1.90	-21%
UKUPNO	9,714	100%	2,898	3,35	14

Najnoviji podaci o srpskom izvozu bobičastog voća u prvih 7 meseci 2023.

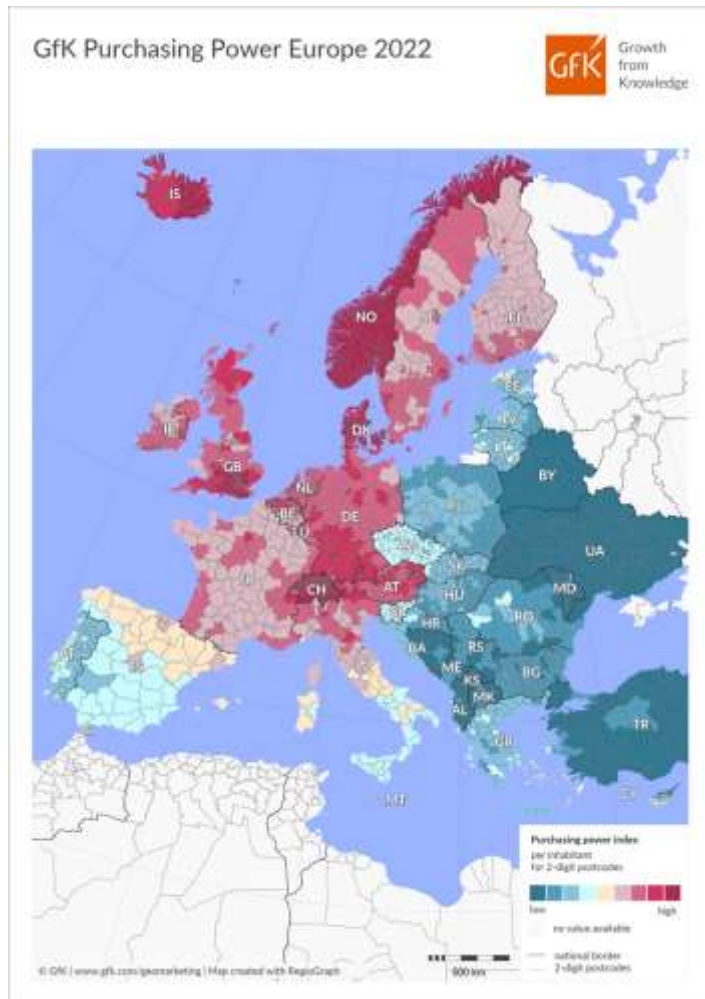
	Količina (kg)	Vrednost EUR	Prosečna cena
Sveže jagode	4,377,166	8,956,421	€ 2.05
Sveže maline	721,406	1,503,690	€ 2.08
Sveže kupine	334,485	783,610	€ 2.34
Sveže borovnice	5,913,608	32,980,856	€ 5.58
Smrznute jagode	4,211,963	9,119,618	€ 2.17
Smrznute maline	48,960,431	200,664,037	€ 4.10

Karakteristike tržišta svežeg voća i povrća u EU i očekivanja inostranih kupaca

EU je jedno tržište, ali i 27 specifičnih država, mentaliteta...

Severozapad Evrope:

- Najveća kupovna moć
- Veliki, dominantni lanci supermarketa sa visokim standardima kvaliteta i bezbednosti
- Bezbednost hrane i zdravstveni aspekti snažno promovišu organic
- Trend za hranom spremnom za upotrebu (convenience) raste.

EU je jedno tržište, ali i 27 specifičnih država, mentaliteta...

Južna Evropa:

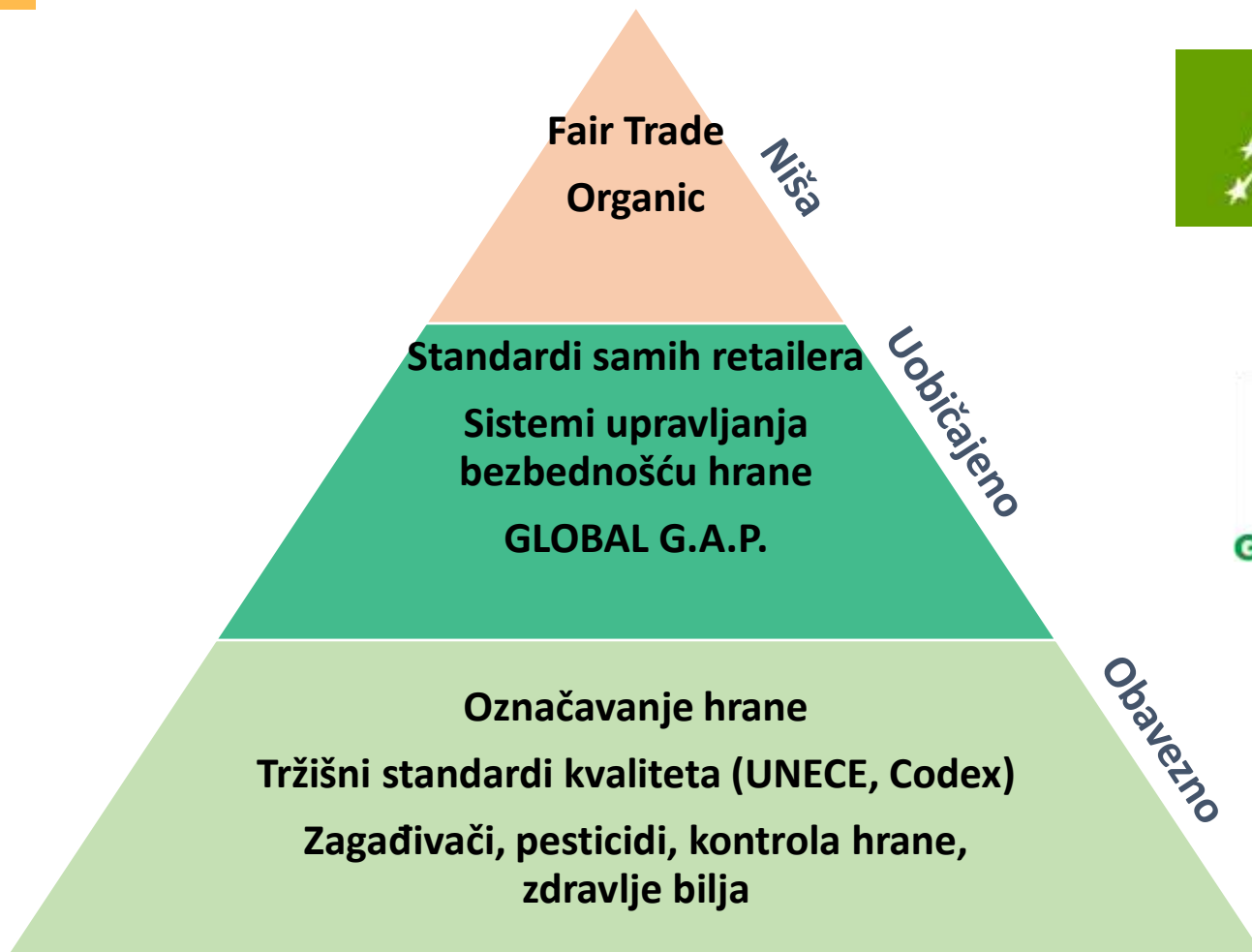
- I sami veliki proizvođači voća i povrća
- Provode više vremena u kupovini i pripremanju hrane
- Velika konzumacija voća i povrća (približno 80% populacije ima dnevni unos svežeg voća)

Istočna Evropa:

- Manja konzumacija voća po glavi stanovnika, orjentisanost na lokalne sorte
- Manja kupovna moć u poređenju sa zapadom Evrope
- Veliki potencijal za budući rast i za direktno snabdevanje ovih zemalja

Zahtevi u pogledu pristupa EU tržištu

Zahtevi u pogledu pristupa EU tržištu

- **Privatni** standardi koji su postali uobičajeni u proizvodnji i trgovini:
 - GLOBAL G.A.P. u procesima proizvodnje voća i povrća.
 - IFS ili BRC u procesima rukovanja, pakovanja, prerade.
- **Socijalni** standardi:
 - GRASP
 - Sedex Smeta
- **Opcioni**, „niša standardi“:
 - Organic, Rain Forest Alliance, Fair Trade
 - Održiv menadžment vodama može uskoro postati obavezan aspekt.
- **Aspekti CSR** aktivnosti supermarketeta: briga za životnu sredinu, za društvena pitanja, za smanjenje gubitka hrane kroz otpad (food waste).

EU zakonodavni okvir

- Lista registrovanih pesticida u EU
- Maksimalno dozvoljene količine ostataka pesticida (MDK, tj. MRLs) – izražava se u mg po kg proizvoda – voća, povrća
- Takođe u bazi postoje i ARfD – akutne referentne doze pesticida – izražava se u mg po kg telesne mase ljudi-konzumenta
- Poštovanje MRL/ARfD je veoma važno pitanje za svaku firmu izvoznicu pojedinačno, kao i za državu i njenu reputaciju u EU okvirima.
- [LINK: EU Pesticides Database \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/pesticides/)

The screenshot shows the top part of the European Commission website. At the top left is the European Commission logo with the text 'European Commission'. To the right is a language selector showing 'English' and a search box. Below this is a navigation bar with 'Food, Farming, Fisheries' and 'Food Safety'. Under 'Food Safety', there are dropdown menus for 'Home', 'Food', 'Animals', 'Plants', and 'Horizontal topics'. Below the navigation bar is a breadcrumb trail: 'Home > Plants > Pesticides > EU Pesticides Database'. The main heading is 'EU Pesticides Database'. Below the heading is a paragraph: 'The EU Pesticides Database allows users to search for information on active substances used in plant protection products, Maximum Residue Levels (MRLs) in food products, and emergency authorisations of plant protection products in Member States. Users can use the following search options to find information:'. Below this paragraph is a bulleted list with one item: '• **Active substances**

Supermarketi su striktniji od EU zakona

- Supermarketi u EU prevazilaze zahteve EU zakona
- Stroži nivoi MRL: ponegde ne više od 1/3 zakonski dozvoljenih nivoa MRL za datu supstancu-proizvod – uobičajeno među supermarketima.
- Upravlja se i prema ARfD (fokus je zdravlje potrošača)
- Kontrola maksimalnog broja detektovanih aktivnih materija

LIDL:

- Manje od 33% od EU nivoa MRL pojedinačnih pesticida
- Manje od 100% od sume ARfD od nivoa EU

ALDI:

- Manje od 70% od EU nivoa MRL pojedinačnih pesticida
- Manje od 80% sume MRL od nivoa EU
- Manje od 80% od sume ARfD od nivoa EU
- Manje od 5 aktivnih supstanci detektovanih

REWE:

- Manje od 70% od EU nivoa MRL pojedinačnih pesticida
- Manje od 70% od sume ARfD od nivoa EU

Marketinški standardi – standardi kvaliteta voća i povrća

- Odnose se na minimalni kvalitet i minimalnu zrelost svog svežeg voća i povrća
- Standardi pružaju definicije „Ekstra klase“, „1. Klase“ i „2. Klase“ i tolerancija u pogledu kvaliteta i veličine plodova u okviru ovih klasa.
- Postoje specifični marketinški standardi za sveže voće i povrće (Aneks I, Deo B Regulative EU br. 543/2011)
- Standardi su usaglašeni sa UNECE standardima – [LINK](#)
- Primer: UNECE standard za bobičasto voće - [LINK](#)
- Primer: ilustrovan brošura OECD o marketinškom kvalitetu jagoda - [LINK](#)

HVALA!

